EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2024 06 19
COM(2024) 611 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl Kroatijos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 611 final}

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl Kroatijos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97[1], ypač į jo 3 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241[2], kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė. Pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę valstybėms narėms teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. ES finansuojama fiskalinė paskata. Pagal Europos semestro prioritetus Priemonė padeda užtikrinti ekonomikos bei socialinį atsigavimą ir įgyvendinti tvarias reformas ir investicijas, kuriomis siekiama visų pirma skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir didinti valstybių narių ekonomikos atsparumą. Ji taip pat padeda stiprinti viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu, gerinti teritorinę sanglaudą ES ir remti tolesnį Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą;

(2) 2023 m. vasario 27 d. priimtu reglamentu „REPowerEU“[3] siekiama laipsniškai panaikinti ES priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro importo. Tai padėtų

---

1 OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

2 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.

3 2023 m. vasario 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/435, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/241, kiek tai susiję su skyriais „REPowerEU“ ekonomikos

užtikrinti ES energetinį saugumą ir diversifikuoti jos energijos tiekimo šaltinius, kartu didinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, energijos kaupimo pajėgumus ir energijos vartojimo efektyvumą. Kroatija į nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukė naują skyrių „REPowerEU“, kad būtų galima finansuoti pagrindines reformas ir investicijas, kurios padės pasiekti „REPowerEU“ tikslus;

(3) siekdama padėti priimti politikos sprendimus ir sudaryti pagrindines augimo didinimo sąlygas, 2023 m. kovo 16 d. Komisija paskelbė komunikatą „Ilgalaikis ES konkurencingumas. Perspektyvos po 2030 m.“[4]. Komunikate išdėstomi devyni vienas kitą stiprinantys konkurencingumo veiksniai. Tarp šių veiksnių, kaip svarbiausi reformų ir investicijų politikos, kuria siekiama įveikti dabartinius produktyvumo iššūkius ir didinti ilgalaikį ES ir jos valstybių narių konkurencingumą, prioritetai, iškyla prieiga prie privataus kapitalo, moksliniai tyrimai ir inovacijos, švietimas ir įgūdžiai ir bendroji rinka. Paskelbusi šį komunikatą, 2024 m. vasario 14 d. Komisija pateikė metinę bendrosios rinkos ir konkurencingumo ataskaitą[5]. Ataskaitoje išsamiai aptariami bendrosios rinkos konkurenciniai pranašumai ir jai kylantys iššūkiai ir analizuojami per metus įvykę pokyčiai, suskirstyti pagal nustatytus devynis konkurencingumo veiksnius;

(4) 2023 m. lapkričio 21 d. Komisija priėmė 2024 m. metinę tvaraus augimo apžvalgą[6], kuria pradedamas Europos ekonominės politikos koordinavimo semestro 2024 m. ciklas. 2024 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino apžvalgoje, grindžiamoje keturiais konkurencingo tvarumo aspektais, išdėstytus prioritetus. 2023 m. lapkričio 21 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė 2024 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Kroatija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, kuriose gali būti susidaręs disbalansas arba gali kilti jo susidarymo rizika ir dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią dieną Komisija priėmė nuomonę dėl Kroatijos 2024 m. biudžeto plano projekto. Be to, Komisija priėmė Rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos (ją Taryba priėmė 2024 m. balandžio 12 d.) ir Pasiūlymą dėl 2024 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas (ją Taryba priėmė 2024 m. kovo 11 d.);

(5) 2024 m. balandžio 30 d. įsigaliojo naujoji ES ekonomikos valdymo sistema. Sistema apima naują Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97. Be to, ji apima iš dalies pakeistą Reglamentą (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo ir iš dalies pakeistą Direktyvą 2011/85/ES dėl valstybių narių biudžeto sistemų[7]. Naujosios sistemos tikslai – valstybės skolos tvarumo ir tvaraus bei

---

gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 bei (ES) 2021/1755 ir Direktyva 2003/87/EB (OL L 63, 2023 2 28, p. 1), ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.

4 COM(2023) 168 *final*.

5 COM(2024) 77 *final*.

6 COM(2023) 901 *final*.

7 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos reglamentas (ES) 2024/1264, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L, 2024/1264, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) ir 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva (ES) 2024/1265, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų

integracinio augimo užtikrinimas vykdant laipsnišką fiskalinį konsolidavimą ir reformas bei investicijas. Ja valstybės narės skatinamos prisiimti atsakomybę ir daugiau dėmesio skiriama vidutinės trukmės laikotarpiui ir veiksmingesniam bei nuoseklesniam vykdymo užtikrinimui. Kiekviena valstybė narė turėtų pateikti Tarybai ir Komisijai nacionalinį vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Nacionaliniame vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane išdėstomi valstybės narės fiskaliniai, reformų ir investicijų įsipareigojimai ir jis apima 4 arba 5 metų planavimo laikotarpį, priklausomai nuo įprastos nacionalinio teisėkūros ciklo trukmės. Nacionaliniame vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane nustatytas grynųjų išlaidų[8] planas turėtų atitikti Reglamento (ES) 2024/1263 reikalavimus, įskaitant reikalavimus užtikrinti, kad valdžios sektoriaus bendroji skola būtų pradėta patikimai mažinti arba ir toliau būtų patikimai mažinama vėliausiai iki koregavimo laikotarpio pabaigos arba kad ji išliktų apdairaus lygio, mažesnė nei 60 % BVP, ir kad per vidutinės trukmės laikotarpį valdžios sektoriaus deficitas būtų sumažintas iki žemesnio už 3 % BVP pamatinę vertę lygio ir (arba) toks išliktų. Koregavimo laikotarpis gali būti pratęstas ne ilgiau kaip trejiems metams, jeigu valstybė narė įsipareigoja vykdyti atitinkamas reformas ir investicijas pagal Reglamente (ES) 2024/1263 nustatytus kriterijus. Siekdama padėti tuos planus parengti, 2024 m. [birželio 21 d.] Komisija ketina valstybėms narėms pateikti planų ir vėlesnių metinių pažangos ataskaitų, kurias jos turės pateikti, turinio gaires ir pagal Reglamento (ES) 2024/1263 5 straipsnį išsiųs joms technines fiskalinio koregavimo gaires (jei taikoma, orientacines trajektorijas ir techninę informaciją). Valstybės narės nacionalinius vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinius struktūrinius planus turėtų pateikti iki 2024 m. rugsėjo 20 d., nebent valstybė narė ir Komisija susitaria pratęsti terminą pagrįstos trukmės laikotarpiu. Valstybės narės turėtų užtikrinti nacionalinių parlamentų dalyvavimą ir konsultacijas su nepriklausomomis fiskalinėmis institucijomis, socialiniais partneriais ir atitinkamais kitais nacionaliniais suinteresuotaisiais subjektais;

(6) 2024 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras toliau kinta atsižvelgiant į Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės įgyvendinimą. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, vis dar itin svarbu visiškai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, nes jie padeda veiksmingai spręsti visus per kelerius pastaruosius metus konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. 2019, 2020, 2022 ir 2023 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra tiek pat svarbios ir ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planams, kurie peržiūrėti, atnaujinti arba iš dalies pakeisti pagal Reglamento (ES) 2021/241 14, 18 ir 21 straipsnius;

(7) 2021 m. gegužės 14 d. pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Kroatija Komisijai pateikė nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnį Komisija ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną įvertino

---

valstybių narių biudžeto sistemoms (OL L, 2024/1265, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

[8] Grynosios išlaidos, apibrėžtos 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos reglamento (ES) 2024/1263 (OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj) 2 straipsnyje. Grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus i) palūkanų išlaidas, ii) diskrecines pajamų priemones, iii) Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka pajamas iš Sąjungos fondų, iv) nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui, v) bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vi) vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

vadovaudamasi to reglamento V priede pateiktomis vertinimo gairėmis. 2021 m. liepos 28 d. Taryba priėmė Sprendimą dėl Kroatijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo[9], kuris 2023 m. gruodžio 8 d. iš dalies pakeistas vadovaujantis Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 2 dalimi, kad būtų atnaujintas negrąžintinos finansinės paramos didžiausias finansinis įnašas ir įtrauktas skyrius „REPowerEU“[10]. Paramos dalių išmokėjimas priklauso nuo pagal Reglamento (ES) 2021/241 24 straipsnio 5 dalį Komisijos priimto sprendimo, kad Kroatija patenkinamai pasiekė Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytas atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes. Kad būtų laikoma, jog tarpinės ir siektinos reikšmės pasiektos patenkinamai, ankstesniosios turi likti nepanaikintos;

(8) 2024 m. birželio 19 d. Komisija paskelbė 2024 m. Kroatijos ataskaitą[11]. Joje įvertinta pažanga, Kroatijos padaryta įgyvendinant atitinkamas 2019–2023 m. Tarybos priimtas jai skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip ji įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis šia analize, šalies ataskaitoje nurodytos spragos, palyginti su tais uždaviniais, kurie ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane sprendžiami tik iš dalies arba nesprendžiami, taip pat nauji ir kylantys uždaviniai. Be to, joje įvertinta pažanga, Kroatijos padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant ES pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat JT darnaus vystymosi tikslų;

(9) remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis[12], Kroatijos valdžios sektoriaus balansas sumažėjo nuo 0,1 % BVP pertekliaus 2022 m. iki 0,7 % deficito 2023 m., o valdžios sektoriaus skola sumažėjo nuo 67,8 % BVP 2022 m. pabaigoje iki 63,0 % 2023 m. pabaigoje;

(10) 2022 m. liepos 12 d. Taryba rekomendavo[13] Kroatijai imtis veiksmų 2023 m. užtikrinti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas atitiktų bendrą neutralios politikos kryptį[14], atsižvelgiant į tolesnę laikiną ir tikslinę paramą namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Kroatijai rekomenduota būti pasirengusiai einamąsias išlaidas pritaikyti prie kintančios situacijos. Kroatijai taip pat rekomenduota didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, taip pat į energetinį saugumą atsižvelgiant į iniciatyvą „REPowerEU“, be kita ko, naudojantis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis; Remiantis Komisijos skaičiavimais, 2023 m. fiskalinė politika[15] buvo

---

9 2021 m. liepos 28 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas dėl Kroatijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (10687/2021).

10 2023 m. gruodžio 8 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas, kuriuo iš dalies keičiamas 2021 m. liepos 28 d. Įgyvendinimo sprendimas dėl Kroatijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (15834/2023).

11 SWD(2024) 611 *final*.

12 Eurostato euro rodikliai, 2024 04 22.

13 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacija dėl 2022 m. Kroatijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Kroatijos konvergencijos programos (OL C 334, 2022 9 1, p. 88).

14 Pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, remiantis 10 metų realiu potencialaus augimo vidurkiu ir 2023 m. BVP defliatoriumi, numatoma, kad 2023 m. Kroatijos vidutinės trukmės potencialios gamybos apimties augimas, naudojamas fiskalinės politikos krypčiai įvertinti, nominaliąja verte bus 11,6 %.

15 Fiskalinės politikos kryptis apibrėžiama kaip pagrindinės valdžios sektoriaus biudžeto būklės metinio pokyčio matas. Ja siekiama įvertinti ekonominę paskatą, kurią lemia tiek nacionalinėmis, tiek ES biudžeto lėšomis finansuojama fiskalinė politika. Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip i) vidutinio laikotarpio potencialaus augimo ir ii) pirminių išlaidų, atėmus diskrecines pajamų priemones (ir neįskaitant su COVID-19 krize susijusių laikinų neatidėliotinų priemonių), bet įskaitant išlaidas,

skatinamoji (jos kryptis – 3,0 % BVP) atsižvelgiant į aukštą infliaciją. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo poveikis fiskalinės politikos krypčiai 2023 m. buvo skatinamasis ir sudarė 1,3 % BVP. Tai apima 0,1 % BVP didesnes tikslinių neatidėliotinų paramos priemonių namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, išlaidas. Todėl nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių einamųjų išlaidų skatinamąjį poveikį 2023 m. tik iš dalies lėmė neatidėliotina tikslinė parama namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių. Skatinamąjį nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimą taip pat skatino netikslinės neatidėliotinos energijos paramos priemonės, nuolatinis viešojo sektoriaus darbo užmokesčio bei socialinių išmokų didinimas. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas 2023 m. neatitiko Tarybos rekomendacijos. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sudarė 3,4 % BVP. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos 2023 m. sudarė 3,6 % BVP, t. y. 1,4 procentinio punkto daugiau negu 2022 m. Kroatija finansavo papildomas investicijas pasinaudodama Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis. Kroatija finansavo viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir energetinį saugumą, pvz., į energinę pastatų renovaciją, biokuro ir vandenilio gamybą, geriamojo vandens ir nuotekų infrastruktūrą, elektros energijos ir dujų infrastruktūrą, viešojo administravimo skaitmenizaciją, investicijas į skaitmeninę diagnostiką ir įrangą ligoninėse, žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos verslo sektoriuje rėmimą; šios priemonės iš dalies finansuojamos Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis;

(11) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad realusis BVP išaugs 3,3 % 2024 m. ir 2,9 % 2025 m., o infliacija pagal SVKI bus 3,5 % 2024 m. ir 2,2 % 2025 m.;

(12) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. valdžios sektoriaus deficitas sudarys 2,6 % BVP, o valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2024 m. pabaigos turėtų sumažėti iki 59,5 %. Deficito padidėjimas 2024 m. daugiausia susijęs su tolesniu išlaidų augimu dėl naujos viešojo sektoriaus darbo užmokesčio reformos, tolesniu pensijų ir socialinės paramos didėjimu ir sparčiu nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų augimu. Valdžios sektoriaus skolos santykio su BVP sumažėjimą 2024 m., nepaisant skatinamosios fiskalinės politikos, lemia vis dar tvirto BVP augimo ir skolą mažinančio atsargų ir srautų koregavimo vardiklio efektas. Koregavimas apima dalinį indėlių atsargų panaudojimą daliai skolos grąžinti 2024 m. (po to, kai 2023 m. buvo užfiksuoti didesni indėliai dėl dalies būsimų skolos grąžinimų išankstinio finansavimo) ir apskaitos operacijas pagal ESS po karinių lėktuvų, už kuriuos buvo sumokėta ankstesniais metais, pristatymo. Remiantis Komisijos įverčiais, 2024 m. fiskalinė politika bus skatinamoji ir jos kryptis sudarys 1,2 % BVP;

(13) pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) 2024 m. bus finansuojamos išlaidos, sudarančios 1,2 % BVP, palyginti su 0,7 % BVP 2023 m. Išlaidas dengiant

---

finansuojamas teikiant negrąžintiną paramą (dotacijas) iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšų ir kitų ES fondų, pokyčio skirtumas. Neigiamas (teigiamas) rodiklio ženklas atitinka skatinamąją (stabdomąją) fiskalinę politiką.

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis atsiras galimybių vykdyti aukštos kokybės investicijas ir našumą skatinančias reformas nedarant tiesioginio poveikio Kroatijos valdžios sektoriaus balansui ir skolai. Pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės paskolomis 2024 m. bus remiamos išlaidos, sudarančios 0,3 % BVP, palyginti su 0,1 % BVP 2023 m.;

(14) 2023 m. liepos 14 d. Taryba rekomendavo[16], kad Kroatija užtikrintų apdairią fiskalinę politiką, visų pirma ribodama nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių išlaidų[17] nominalų padidėjimą 2024 m., kad jis neviršytų 5,1 %. Valstybės narės paragintos, vykdant 2023 m. biudžetus ir rengiant 2024 m. biudžeto planų projektus, atsižvelgti į tai, kad Komisija, remdamasi 2023 m. galutiniais duomenimis, Tarybai pasiūlys pradėti deficito kriterijumi grindžiamas perviršinio deficito procedūras. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad Kroatijos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos grynosios pirminės išlaidos 2024 m. padidės 14,4 %, t. y. viršys rekomenduojamą didžiausią prieaugį. Šis nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių išlaidų rekomenduojamo didžiausio prieaugio viršijimas 2024 m. atitinka 3,6 % BVP. Kyla rizika, kad tai neatitiks Tarybos rekomendacijos;

(15) be to, Taryba rekomendavo Kroatijai imtis veiksmų kaip galima greičiau 2023 ir 2024 m. laipsniškai panaikinti galiojančias neatidėliotinas energijos paramos priemones, o su tuo susijusias sutaupytas lėšas panaudoti valdžios sektoriaus deficitui mažinti. Taryba papildomai nurodė, kad jei dėl vėl padidėjusių energijos kainų reikėtų imtis naujų paramos priemonių arba toliau taikyti esamas paramos priemones, Kroatija turėtų užtikrinti, kad jomis būtų siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ir įmones, kad jos būtų fiskaliniu požiūriu prieinamos ir išlaikytų paskatas taupyti energiją. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje apskaičiuota, kad grynosios biudžeto išlaidos[18] neatidėliotinoms energijos paramos priemonėms 2023 m. sudarys 1,9 % BVP, ir numatyta, kad 2024 m. jos sudarys 0,6 %, o 2025 m. – 0,0 % BVP. Visų pirma, daroma prielaida, kad elektros energijos ir dujų kainų ribojimo priemonės lieka galioti iki 2024 m. rugsėjo mėn. pabaigos. Jei su tuo susijusios sutaupytos lėšos būtų naudojamos valdžios sektoriaus deficitui mažinti, kaip rekomendavo Taryba, šios projekcijos reikštų, kad 2024 m. fiskalinis koregavimas sudarys 1,3 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamos grynosios pirminės išlaidos[19] fiskalinės politikos krypčiai tais metais turės skatinamąjį 2,2 % BVP poveikį. Neatidėliotinų energijos paramos priemonių nenumatoma kaip galima greičiau 2023 ir 2024 m. laipsniškai panaikinti. Kyla rizika, kad tai neatitiks Tarybos rekomendacijos. Be to, nenumatoma visų su tuo susijusių sutaupytų lėšų panaudoti valdžios sektoriaus deficitui mažinti. Tai taip pat gali neatitikti Tarybos rekomendacijos. Apskaičiuota, kad biudžeto išlaidos neatidėliotinoms energijos paramos priemonėms, kuriomis

---

16 2023 m. liepos 14 d. Tarybos rekomendacija dėl Kroatijos 2023 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2023 m. Kroatijos stabilumo programos (OL C 312, 2023 9 1, p. 97).

17 Grynosios pirminės išlaidos apibrėžiamos kaip nacionalinėmis lėšomis finansuojamos išlaidos, atėmus i) diskrecines pajamų priemones, ii) palūkanų išlaidas, iii) ciklines nedarbo išlaidas ir iv) vienkartines ir kitas laikinąsias priemones.

18 Šis skaičius rodo metines biudžeto išlaidas toms priemonėms, įskaitant pajamas ir išlaidas, taip pat atitinkamais atvejais atmetus pajamas iš mokesčių, taikomų nenumatytam energijos tiekėjų pelnui.

19 Šis poveikis vertinamas kaip valdžios sektoriaus pirminių išlaidų, atėmus i) papildomą diskrecinių pajamų priemonių poveikį biudžetui, ii) vienkartines ir iii) ciklines nedarbo išlaidas, iv) Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamas išlaidas, pokytis, palyginti su vidutinio laikotarpio (10 metų) vidutiniu potencialiu nominaliojo BVP prieaugiu, išreikštas kaip santykis su nominaliuoju BVP.

siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ir įmones, sudarys 0,1 % BVP 2024 m. (0,4 % 2023 m.), o iš jų 0,1 % BVP (0,3 % 2023 m.) vertės priemonėmis išsaugomas kainos signalas mažinti energijos poreikį ir didinti energijos vartojimo efektyvumą;

(16) be to, Taryba taip pat rekomendavo, kad Kroatija išlaikytų nacionalinėmis lėšomis finansuojamas viešąsias investicijas ir užtikrintų veiksmingą dotacijų pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę ir kitų Sąjungos fondų lėšų įsisavinimą, visų pirma siekdama skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. nacionalinėmis lėšomis finansuojamos viešosios investicijos išaugs iki 4,5 % BVP nuo 3,6 % BVP 2023 m. Tai atitinka Tarybos rekomendaciją. Iš ES fondų gautomis pajamomis, įskaitant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijas, finansuojamos viešosios išlaidos 2024 m. savo ruožtu turėtų sumažėti iki 2,3 % BVP (nuo 3,4 % BVP 2023 m.). Šį sumažėjimą lemia 2014–2020 m. ES struktūrinių fondų programavimo laikotarpio, kurio lėšomis buvo galima naudotis iki 2023 m., pabaiga;

(17) remiantis iki galutinio prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones ir darant nesikeičiančios politikos prielaidą, Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2025 m. valdžios sektoriaus deficitas sudarys 2,6 % BVP. Valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2025 m. pabaigos turėtų sumažėti iki 59,1 %;

(18) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir V priedo 2.2 kriterijų, į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukta daug viena kitą papildančių reformų ir investicijų, kurios turi būti įgyvendintos iki 2026 m. Jos turėtų padėti veiksmingai spręsti visus atitinkamose šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. Kad būtų padidintas Kroatijos ilgalaikis konkurencingumas vykdant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, kartu užtikrinant socialinį teisingumą, per šį trumpą laikotarpį labai svarbu plano, įskaitant skyrių „REPowerEU“, veiksmingą įgyvendinimą vykdyti sparčiai. Siekiant iki 2026 m. rugpjūčio mėn. įvykdyti plano įsipareigojimus, labai svarbu, kad Kroatija tęstų reformų įgyvendinimą ir spartintų investicijas spręsdama kylančias vėlavimo rizikos problemas, kartu užtikrindama tvirtus administracinius gebėjimus. Lėšų įsisavinimo problemų gali kilti dėl to, kad daug investicijų numatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimo laikotarpio pabaigoje. Tokia rizika sumažėtų, jei būtų išlaikytas pakankamai aukštas įvairių administravimo lygmenų koordinavimo lygis, nes būtų užtikrintas veiksmingas valdymas ir sudarytos palankesnės sąlygos laiku įgyvendinti projektus. Kad būtų užtikrinta plati atsakomybė už sėkmingą ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimą, itin svarbus tebėra sistemingas vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių, pilietinės visuomenės ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;

(19) per sanglaudos politikos fondų laikotarpio vidurio peržiūrą, pagal Reglamento (ES) 2021/1060 18 straipsnį, Kroatija iki 2025 m. kovo mėn. turi peržiūrėti kiekvieną programą, atsižvelgdama į, be kita ko, 2024 m. priimtose šaliai skirtose rekomendacijose ir nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane nustatytus uždavinius. Ši peržiūra yra ES finansavimo, įtraukto į kiekvieną programą, galutinio paskyrimo pagrindas. Nors Kroatija padarė pažangą įgyvendindama sanglaudos politiką ir Europos socialinių teisių ramstį, vis dar yra spręstinų uždavinių, o tarp sostinės ir likusios Kroatijos dalies išlieka didelių regioninių darbo našumo, investicijų lygio ir užimtumo rodiklių skirtumų. Būtina sparčiau įgyvendinti sanglaudos politikos programas ir kartu stiprinti administracinius gebėjimus visais valdymo lygmenimis. Programose sutarti prioritetai tebėra aktualūs. Be

administracinių gebėjimų priemonių, svarbu, kad investicijos į MTP būtų sparčiai įgyvendinamos už Sostinės regiono ribų. Taip pat būtina palengvinti perėjimą prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos įgyvendinant teritorinius teisingos pertvarkos planus, sprendžiant energijos nepritekliaus problemą ir kuriant energetikos bendrijas. Geresnis atliekų surinkimas ir tvarkymas tebėra vienas iš prioritetų. Svarbu skatinti aktyvią darbo rinkos politiką, kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą, pagrįstus individualiosiomis mokymosi sąskaitomis, remti deinstitucionalizavimą ir investuoti į tinkamas bei įperkamas bendruomenines socialines paslaugas. Kroatija galėtų naudotis Europos strateginių technologijų platformos iniciatyva[20], kad investuodama į skaitmenines technologijas ir giliąsias inovacijas, švarias ir efektyviai išteklius naudojančias technologijas, biotechnologijas ir vaistų gamybą prisidėtų prie savo konkurencingumo pertvarkos;

(20) be ekonominių ir socialinių uždavinių, kurie sprendžiami ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu ir naudojantis kitais ES fondais, Kroatijai kyla tam tikrų papildomų uždavinių, susijusių su galimybe naudotis įvairiais finansavimo šaltiniais ir kapitalo rinkų skatinimu, įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktimi darbo rinkoje ir mokslinių tyrimų, plėtros ir inovacijų veiklą vykdančių viešųjų institucijų susiskaidymu;

(21) ne bankų teikiamas finansavimas Kroatijoje tebėra nepakankamai išvystytas. Akcijų rinkos kapitalizacija ir skolos bei nuosavybės priemonių emisijų lygis gerokai atsilieka nuo ES vidurkio. Privataus kapitalo ir rizikos kapitalo rinkų veikloje matomos šiokios tokios teigiamos tendencijos. Menkas pasitikėjimo alternatyviais finansavimo šaltiniais lygis ir nepakankamas jų patrauklumas neskatina privačių santaupų nukreipti į kapitalo rinką ir akcijų rinkos plėtrai. Novatoriškų mažųjų ir vidutinių įmonių pajėgumų didinimas, kad jos būtų pasirengusios rinkai ir pritrauktų investuotojų, gali paskatinti susiformuoti konkurencingesnę investavimo aplinką. Priemonės, kuriomis sudaromos palankesnės sąlygos neprofesionaliesiems investuotojams tiesiogiai dalyvauti obligacijų ir akcijų rinkose ir šalinamos investuotojams kylančios su mokesčiais susijusios kliūtys, dar labiau sustiprintų rinkoje prieinamo finansavimo vaidmenį;

(22) Kroatijos darbo rinkoje ir toliau matomos teigiamos tendencijos, nors įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktis išlieka. Dėl to gilėja darbo jėgos trūkumo problema ir ribojamas našumo augimas. Darbo jėgos ypač trūksta statybos ir turizmo sektoriuose ir kai kuriose pramonės šakose. Nepaisant pagerėjimo, užimtumo lygis vis dar žemas, ypač žemos kvalifikacijos darbuotojų. Tarp nesimokančio, nedirbančio ir mokymuose nedalyvaujančio 15–29 metų amžiaus jaunimo daugėja ekonomiškai neaktyvių asmenų. Ribotas ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigų prieinamumas ir ribotos galimybės gauti tinkamą deinstitucionalizuotą ilgalaikę priežiūrą trukdo dalyvauti darbo rinkoje, ypač moterims. Tai didina darbo jėgos trūkumą ir trukdo visapusiškai išnaudoti vietinę darbo jėgą esant nepalankioms demografinėms tendencijoms. Fizikos ir matematikos mokytojų trūkumas turi įtakos pagrindiniams įgūdžiams ir Tarptautinio moksleivių vertinimo programos (PISA) rezultatams, o tai – kliūtis įgyti aukštesnio lygio įgūdžių ir didinti aukštąjį išsilavinimą įgijusių asmenų skaičių (šis rodiklis yra vienas iš mažiausių ES), taip pat mokslo, technologijų, inžinerijos ir matematikos (STEM) sričių studentų skaičių ir ekonomikos inovacinį pajėgumą. Dalyvavimas suaugusiųjų mokymosi programose yra labai menkas. Todėl įmonės kvalifikuotų

[20] 2024 m. vasario 29 d. Reglamentas (ES) 2024/795, kuriuo sukuriama Europos strateginių technologijų platforma (STEP).

darbuotojų trūkumą laiko viena iš pagrindinių kliūčių investicijoms. Kroatija įgyvendina investicijas ir reformas švietimo ir mokymo srityje, be kita ko, pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą ir sanglaudos politiką, kad padidintų kvalifikuotų darbuotojų pasiūlą ir suderintų programas su darbo rinkos poreikiais. Tačiau reikia ir galima šias pastangas stiprinti, koreguojant esamas priemones ir įdiegiant individualiąsias mokymosi sąskaitas, kad suaugusiųjų švietimas taptų patrauklesnis ir prieinamesnis, be kita ko, ekonomiškai neaktyviems darbingo amžiaus gyventojams ir užsieniečiams darbuotojams. Taip pat reikia dėti daugiau pastangų, kad tiek švietimo sistemoje, tiek darbo rinkoje būtų ugdomi įgūdžiai, būtini norint sparčiau pereiti prie žiedinės ekonomikos;

(23) Kroatijos mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklos rezultatai ir toliau rodo teigiamas tendencijas. Tačiau tolesnei pažangai iš dalies trukdo labai išskaidyta viešųjų mokslinių tyrimų, plėtros ir inovacijų veikla viešųjų mokslinių tyrimų institucijose ir universitetų fakultetuose. Ypač didelis šių institucijų skaičius ir susiskaidymas trukdo veiksmingumui ir mažina bendradarbiavimo ir žinių perdavimo galimybes, įskaitant verslo ir akademinės bendruomenės bendradarbiavimą. Kroatija pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įgyvendina reformas, kuriomis siekiama sumažinti viešųjų mokslinių tyrimų institucijų skaičių. Tačiau būtų naudinga padidinti šių pastangų mastą, užmojį ir įgyvendinimo tempą. Be to, verslo išlaidų MTP dalis ir įmonių naudojimasis inovacijų programomis tebėra gerokai mažesni už ES vidurkį, todėl veiklos rezultatai prastėja;

(24) atsižvelgdama į euro zonos valstybių narių ekonomikų glaudžias tarpusavio sąsajas ir kolektyvinį indėlį į ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą, 2024 m. Taryba rekomendavo euro zonos valstybėms narėms, be kita ko, įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, imtis veiksmų rekomendacijai dėl euro zonos ekonominės politikos įgyvendinti. Kroatijai skirtos 1, 2 ir 3 rekomendacijos padeda įgyvendinti pirmą, antrą, trečią ir ketvirtą euro zonai skirtas rekomendacijas,

REKOMENDUOJA Kroatijai 2024 ir 2025 m. imtis šių veiksmų:

1. Laiku pateikti vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Laikantis reformuoto Stabilumo ir augimo pakto reikalavimų, grynųjų išlaidų[21] augimą 2025 m. apriboti iki tokio tempo, kuris padėtų vidutinės trukmės laikotarpiu valdžios sektoriaus deficitą išlaikyti mažesnį už Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę, o valdžios sektoriaus skolą – apdairaus lygio.

2. Stiprinti administracinius gebėjimus valdyti ES lėšas, spartinti investicijas ir išlaikyti reformų įgyvendinimo pagreitį. Spręsti kylančias vėlavimo problemas, kad būtų galima nuolat, sparčiai ir veiksmingai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, įskaitant skyrių „REPowerEU“, užtikrinant, kad reformos ir investicijos būtų užbaigtos iki 2026 m. rugpjūčio mėn. Sparčiau įgyvendinti sanglaudos politikos programas. Atliekant laikotarpio vidurio peržiūrą toliau daugiausia dėmesio skirti sutartiems prioritetams, kartu apsvarstant Europos

[21] Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnio 2 punktą, grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus palūkanų išlaidas, diskrecines pajamų priemones, Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka pajamas iš Sąjungos fondų, nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui, bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

strateginių technologijų platformos iniciatyvos teikiamas galimybes didinti konkurencingumą.

3. Didinti konkurencingumą: i) pagerinti galimybes naudotis įvairiais finansavimo šaltiniais ir skatinti kapitalo rinkas, sudarant palankesnes sąlygas neprofesionaliesiems investuotojams dalyvauti obligacijų rinkoje, šalinant kliūtis, trukdančias įtraukti akcijas į biržos sąrašus, ir stiprinant įmonių valdymą, kad vertybinių popierių rinka taptų patrauklesnė, ii) mažinti darbo jėgos ir įgūdžių trūkumą stiprinant pagrindinius įgūdžius, suteikiant daugiau kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo galimybių ir galimybių gauti ilgalaikės formaliosios priežiūros namuose paslaugas ir bendruomeninės globos paslaugas, iii) spręsti mokslinių tyrimų, plėtros ir inovacijų veiklą vykdančių viešųjų institucijų susiskaidymo problemą, užtikrinant visapusišką ir privalomą požiūrį į įvairių paramos funkcijų sujungimą, stiprinant finansines paskatas susijungti ir užtikrinant atitinkamų strateginių tikslų siekimo skatinimą pagal Mokslo ir švietimo ministerijos ir viešųjų mokslinių tyrimų institucijų bei aukštųjų mokyklų sudarytus susitarimus dėl veiklos rezultatų.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė